

Merkintöjä

JSYTK 10.12.2025 § 17

Joensuun seudun yleiskaava 2040:n rakennemalliskenaarioiden palaute

Kaavalle laaditut neljä rakennemalliskenaariota sekä siihen liittyvä elinkeinoalueiden tyypittely päätettiin asettaa nähtäville edellisessä seudun yleiskaavatoimikunnan kokouksessa (JSYTK 10.09.2025 § 13). Skenaariot olivat nähtävänä 24.9.–27.10.2025. Skenaarioita on myös esitelty jokaisen mukana olevan kunnan valtuustolle. Niistä saatiin 19 lausuntoa viranomaisilta ja yhdistyksiltä, joista yhdeksässä ei ollut lausuttavaa, sekä seitsemän mielipidettä.

Alla on nostettu lausunnoissa ja mielipiteissä esiin nousseita keskeisiä skenaariokohtaisia positiivisia ja negatiivisia kommentteja ja näkökulmia. Kokonaisuudessaan saadut lausunnot ja mielipiteet sekä niihin annetut vastineet julkaistaan kaavaan rakennemallisynteesin hyväksymisen yhteydessä.

Tasapainoisen yhdyskuntarakenteen skenaariota ei liiammin kommentoitu, sillä se toimii ns. perusuran skenaariona.

Tehokas täydennysrakentaminen

Positiivisena asiana nostettiin se, että täydennysrakentaminen on ympäristön kannalta paras vaihtoehto, kunhan viher- ja virkistysalueita ei suuremmin käytetä siihen. Tiivistettävä alue vähentää liikkumista, edistää kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä ja tukee joukkoliikenteen kehittämistä keskeisillä kaupunkialueilla ja osin alakeskusten välillä. Tiivistävä yhdyskuntarakenne voi luoda edellytyksiä viheryhteyksien parantumiselle keskusten ulkopuolella.

Toisaalta liiallinen tiivistäminen uhkaa asukkaille ja luonnolle tärkeitä lähiviheralueita, mikä heikentäisi paikallista luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja kaupunkialueilla. Uusille elinkeinoalueille osoitetaan vähän tilaa, ja niiden sijoittuminen lähelle asuinalueita voi heikentää sekä elinkeinotoiminnan monipuolisuutta että asumisen houkuttelevuutta.

Kehittyvä joukkoliikenne

Hyvänä nähtiin se, että skenaario tukee joukkoliikennekaupunkiseudun kasvua pääsuunnissa, mikä hyödyttää myös aluekeskuksia ja niiden välisiä yhteyksiä. Se parantaa joukkoliikenteen edellytyksiä ja tukee yksityisautoilun vähentämistä ohjaamalla rakentamisen joukkoliikennekäytävälle. Kehittyvä joukkoliikennemalli nähdään keskeisenä laajemman alueellisen elinvoiman vahvistajana sekä kestävien matkaketjujen edistäjänä.

Puutteena nostettiin esiin, että malli ei ota riittävästi huomioon pääteiden varsilla sijaitsevaa elävien kylien verkostoa ja niiden kehittämispotentiaalia. Myös maankäytön painopistealueiden sisäisiä alueita pitäisi parantaa, jotta skenaarion hyödyt toteutuisivat. Täydennysrakentaminen keskeisten liikenneväylien varrella voi lisätä melu-, pöly- ja värinä ongelmia. Nauhamainen asuinalueiden sijoittelu ei tue selkeitä kokonaisuuksia eikä paikallisia palveluja.

Laajenevat alakeskukset

Skenaarion ainoana positiivisena asiana nousi esiin, että sen myötä ei syntyisi täydennysrakentamisen aiheuttamia haittoja lähiluonnolle ja -virikistysalueille.

Skenaariossa tunnistettiin useita ongelmia. Hajautunut yhdyskuntarakenne lisää uusien alueiden rakentamista ja yksityisautoiluun perustuvaa liikennettä. Skenaario sisältää laajaa rantarakentamista, jota pidetään luonnon monimuotoisuuden ja virikistyskäytön kannalta haitallisena. Hajautunut rakenne nostaa kustannuksia ja vaikeuttaa lähipalveluiden järjestämistä; lisäksi syntyy uusia yhteystarpeita, jotka palvelevat lähinnä paikallisliikennettä.

Elinkeinoalueiden tyypittely

Elinkeinoalueisiin ja niiden tyypittelyyn liittyen tuli lukuisia kommentteja, jotka liittyivät suurelta osin yksittäisten alueiden kysymyksiin. Teollisuustoimintojen sijoittaminen lentoaseman läheisyyteen nähtiinärkevänä, mutta kiitotien läheisyys asettaa joitain maankäytön rajoitteita. Tämän alueen liikenteellistä kytkentää VÄlinkankaan ja Raatekankaan alueisiin tulisi parantaa. Hammaslahden Lähdekorpi ja entinen kaivosalue sekä Honkavaaran alue vt 6:n varrella nostettiin eräässä kommenttissa potentiaalisina kehittämiskohteina.

Joidenkin kommenttien mukaan teollisuusalueita ei tulisi myöskään sijoittaa ranta-alueille eikä aivan asutuksen tai asuinalueiden viereen.

Yleisesti tyypittelystä nostettiin esiin näkökulma, jonka mukaan elinvoima tulee nähdä ekologisena, sosiaalisena ja taloudellisena kokonaisuutena. Puhtaan siirtymän ja energiamurroksen korostaminen on hyvä, mutta voi antaa liian suppean kuvan elinkeinojen monipuolisuudesta. Matkailu- ja virikistyskohteita voisi nostaa lisää.

Yleiset kommentit

Skenaariokohtaisten kommenttien lisäksi rakennemallivaiheesta sekä kaavatyöstä esitettiin lukuisia yleisiä nostoja. Yleiskaavatyössä tulisi tunnistaa eri alueiden ominaisuudet ja vahvuudet sekä löytää ratkaisuja, jotka edistävät tasapainoista kehitystä ja elinvoimaa koko alueella. Joensuun seudun yleiskaava 2040 voisi toimia suunnannäyttäjänä ilmastokestävälle yhdyskuntasuunnittelulle. Pyöräilyn ja sähköisen liikkumisen kasvava suosio tulisi huomioida liikennesuunnittelussa. Rakennemallien arvioinnissa tulisi huomioida myös ilmastomuutoksen hillintä ja sopeutuminen. Skenaarioihin toivottiin lisäävän viherverkoston ja -väylien merkinnät.

Lausuntoja ja mielipiteitä on käyty läpi ja tarpeellisilta osin niiden sisällöt tullaan huomioimaan rakennemallisynteessä. Niissä oli myös paljon sellaisia yksityiskohtaisempia nostoja, jotka johtavat toimenpiteisiin vasta kaavaluonnosvaiheessa.

Lausuntoihin ja mielipiteisiin annetut vastineet tuodaan hyväksyttäväksi rakennemallisynteessä hyväksymisen yhteydessä.

Joensuun seudun yleiskaava 2040:n rakennemalliyhdistelmä

Rakennemalliskenaarioista saatujen palautteiden, esittelytilaisuuksien ja asiantuntijatyön pohjalta rakennemalleista valmistellaan yhdistelmä. Tämän synteessin alustavia tuloksia

ja lähtökohtia esiteltiin. Lopullisesta rakennemalliyhdistelmästä päättäminen on tarkoitus tuoda seuraavaan toimikunnan kokoukseen.

Selvitysten tilanne

Esiteltiin kaavan laadinnan aikana laadittuja selvityksiä sekä tulevien selvitysten tarpeita. Viime vuonna valmistui kaavatyötä koskeva energiainfrastruktuuriselvitys. Alkuvuodesta toteutettiin iso asumisen kysely. Tänä vuonna on myös kehitetty kaavan ilmastovaikutuksia arvioivaa Planectin yleiskaavamoduulia.

Laadinnassa on omana työnä potentiaalisia t/kem-alueita tutkiva paikkatietoanalyysi. Lähiaikoina on tarkoitus toteuttaa napakka tulevaisuustrendien työ, jonka myötä pyritään vielä vahvemmin hahmottelemaan erilaisia tulevaisuuden skenaarioita erityisesti maankäytön kehityksen näkökulmasta. Lisäksi ensi vuoden puolella on tarkoitus toteuttaa liikenteellisiä tarkasteluja Joensuun seudun liikennemallilla.

valmistelija: maankäytön suunnittelija Patrik Hämäläinen

Kaavoituspäällikön päätösehdotus:

Joensuun seudun yleiskaavatoimikunta päättää

merkitä asiat tiedoksi.

Päätös:

Merkittiin tiedoksi.